

pelago na dubrovačkoj pučini. Majsan je najveći u skupini onih, koji se nalaze do njega, a to su Lučnjak, Velike Stupe, Male Stupe, Kamenik, Gojak i dva otočića Sestrica; ima i zgodnu uvalu sa zapadne strane, koja je doduše izložena zapadnim i sjeverozapadnim vjetrovima, ali je zato dobro zaštićena od jugoistočnjaka, koji ovdje često duva. Kad je dužd Orseolo izabrao ovu točku kao svoje uporište i odmoriste, na koje se opet poslije pokorenja Lastova vratio, i tu mu čak došlo dubrovačko poslanstvo, onda je posve vjerojatno, da je osim crkve mogla tu biti i koja druga zgrada i to samostanska ili bar stan kakvog pobožnog pustinjaka. Ako je tu bio samostan, to je mogao u to doba u našim stranama biti samo benediktinski. Grgo Novak (u djelu »Slaveni i Venecija«) drži, da je tu bio samostan, a Fabijanić (u djelu »Storia dei fratti minori dai primordi della loro istituzione in Dalmazia e Bossina fino ai giorni nostri«) tumačeći tekst, kao da je govor o samostanu, pogrešno stavlja taj samostan na Badiju i zove ga benediktinskim.

U onoj zapadnoj uvali ima ostataka zidova i čak ruševina jedne presvođene prostorije, ali osim ostataka te prostorije, koja je nešto viša i slobodna, sve je ostalo tako nisko i pokriveno grmljem, da nikako nijesam mogao, pregledajući te ruševine, doći do zaključka, kakav je bio tloris zgrada. Na vrhu otočića nalazi se u ruševinama prilično visoka četverokutna prostorija. Trebalo bi bar sasjeci ili spaliti grmlje, da se ruševine u uvali bolje raspoznađu, a bilo bi vrlo dobro preduzeti iskopavanja, kojih bi rezultat bio sigurno taj, da bi se mogla stvoriti slika o tlorisu zdanja, a eventualno bi se našao i kakav natpis ili koji arhitektonski i ukrasni fragment. Oko ruševina nalaze se komadići amfora. Dosad se tu nije iskopavalo, već je otočić bio samo od raznih istraživača pomno pretražen.

O Majsanu je pisao Jireček u svojem djelu: »Das christliche Element in der topographischen Nomenclatur der Balkanländer« (Sitzungsberichte der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Classe CXXXVI Band. Jahrgang 1897). Jireček piše, da mu je g. Vid Vukasović dao podatke o samom lokalitetu. Prema tim podacima i Jireček veli, da se nalaze temelji male crkve i jednog samostana, a na vrhu otočića ostaci zgrade valjda novijeg vremena; donosi u bilješki i Vukasovićevo mnijenje o starosti crkve, koji kaže, da crkva može potjecati iz VIII. stoljeća, ali možda je još starija. Inače sam Jireček izriče ovo svoje mnijenje: »In der ersten genaueren Feldzuggeschichte aus diesem Gebiet, in der Beschreibung des Zuges des Dogen Peter II. Orseolo im Jahre 1000 von Diaconus Joanes, wird bei der Unterwerfung der Insel Curzola und Lagosta als Hauptquartier erwähnt eine Sancti Maximi ecclesia. Dies ist um so bemerkenswerther, weil die grossen Insel des mittleren Dalmatiens damals den Narentaner gehörten, welche länger als ihre Nachbarn bei dem Heidenthum ausgeharrt haben. Man kann annehmen, dass dies eine altchristliche Kirche der spätrömischen Zeit war, welche als wichtiger Platz den Seefahrern stets bekannt blieb.« Bulić se pozabavio Majsanom u gore spomenutim radnjama i još u člancima: »Biskupska katedra od bjelokosti u Ravenni i Dalmaciji« i »O crkvi sv. Maksima na ostrvu Majsan kod Korčule« (oba u Hrvatskoj Straži br. 146. g. VI-134). U članku talijanski napisanom Bulić, također na temelju poslanih informacija, veli: »Lo scoglietto è alto verso Sud-Ovest dal livello del mare 30 m e su questo punto si osservano ancora avanzi di muri alti 1,5 m, edifizii quadrangolari a foggia di torre, aventi per lato circa 15 m. Lungo la costa ponentale di questo scoglietto si osservano macerie di pietre sparse e su queste frammenti di embrici, di tegoli, di vasi fittili ecc.« U posebnom članku o Majsanu, na temelju vlastitih opažanja i izvještaja poslanog mu od dra. Mirka Versalovića, kaže on između ostalog i ovo: »Tri su tačke na ovom otočiću, u kojim se opaža starinskih ruševina, a to su u mjestu zvanom Lučica, na sjeverozapadnome dijelu otočića, pak na sjeveroistoku, i na južnomu dijelu, u mjestu zvanom Stražarnica. U Lučici se opaža neka zgrada, koje se krov srušio, te u istoj leži, a bila je posvođena. U svodu su opeke rimske, a među ovima sloj klaka prilično debeo. Opeke su rimske, a zgrada reći bi da je sredovječna; ali bi mogla biti rimska. Pri kopanju naokolo reći bi, da je jedan grob u klaku, a naokolo